

К. е. н. Бондаревська К. В., Гуржій О. Ю.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОФШОРІВ

В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Процеси глобалізації світової економіки та регіональної економічної інтеграції, що виражаються в посиленні взаємозалежності країн світу, привели до зростання взаємозалежності їх податкових систем. Зростання міжнародної мобільності фінансів привело до створення конкурентного міждержавного ринку залучення капіталів. Глобалізація світової економіки сприяла формуванню світового ринку офшорних послуг, в який об'єднані всі офшори світу в їх постійній взаємодії [1].

Основними факторами розвитку офшорів в сучасних умовах є: політичні ризики; недовіра до національної фінансової системи; слабкий розвиток податкового та валютного регулювання в країні, неточності у формулюваннях валютного законодавства; високий рівень оподаткування; відмінності в підходах до розуміння ролі офшорних зон; слабка захищеність кордонів держави, що сприяє зростанню ввезення контрабанди і цінних паперів, неузгоджених з центральним банком країни; загальний високий рівень криміналізації господарської діяльності та корупції в країні; високий рівень ефективності легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом або шляхом операцій із зовнішньоекономічної діяльності для офіційного управління ними або передачі в спадщину (за допомогою, наприклад, офшорних трастів); слабкий рівень розвитку приватного підприємництва [2].

Таким чином, в зоні ризику опиняються ті країни, де є найбільш високим рівень корупції та спостерігається нестабільність національної валюти. Однак і в розвинених країнах спостерігається зниження сукупної факторної продуктивності, тому відтік з них капіталу також є вкрай небажаним.

Для багатьох малих держав офшорний бізнес став основою економіки. У цих країн, як правило, немає військових витрат, для них характерний

мінімальний бюрократичний апарат. Саме тому вони можуть дозволити собі проводити пільгову політику в сфері оподаткування нерезидентів. Примітно, що доходи цих країн обмежені податками з місцевого бізнесу, експорту сільськогосподарської продукції та продукції видобувних галузей. Тому грошові кошти, отримані від реєстрації офшорних компаній, податкові відрахування від діючих в офшорах компаній формує понад 80% національного доходу цих країн. Режим офшорних юрисдикцій в цих країнах сприяє зростанню зайнятості населення та кваліфікації робочої сили, стимулює приплив іноземних інвестицій[3].

Для країн, звідки капітал вивозиться, офшори є загрозою економічного розвитку. Авторитетна неурядова організація Global Financial Integrity (США) щорічно публікує доповідь, що стосується нелегального вивезення капіталу країнами, що розвиваються (дослідження охоплює понад 150 країн). Якщо розглядати період 2006-2015 рр., то найбільші масштаби незаконного вивезення капіталу спостерігалися (в порядку зменшення обсягів вивезення) в Китаї, Росії, Мексиці, Індії, Малайзії, Бразилії, ПАР, Таїланді, Індонезії, Нігерії [4]. У регіональному розрізі велика частина нелегального вивезення капіталу припадає на країни Східної Азії та Близького Сходу. Компанія BCG в другому кварталі 2017 року представила свій щорічний звіт «Global Wealth», в якому експерти досліджують світовий добробут країн на 2017 рік. У даному звіті були названі найбільші офшорні центри, куди увійшла Швейцарія, яка є однією з найрозвиненіших і найбагатших країн світу. Її офшорний капітал склав близько 2,3 трлн дол., а темпи річного зростання за 2012–2017 роки – 3%. Країнами-джерелами надходження грошових коштів до Швейцарії стали: Німеччина, Франція, Саудівська Аравія. Швейцарська економіка тісно пов'язана із зовнішнім світом, насамперед із країнами ЄС, тисячами ниток виробничої кооперації і зовнішньоторговельних операцій, згідно з підрахунками західних економістів, вона входить в першу десятку країн світу за рівнем конкурентоспроможності економіки. За підрахунками експертів другим в переліку є Гонконг, офшорний капітал якого становив 1,1 трлн дол., а темпи

річного зростання за 2012–2017 роки – 10%. Країнами-джерелами надходження коштів до Гонконгу стали: Китай, Тайвань і Японія. Економічна політика при цьому базується на невтрученні держави в економіку, вільному ринку і низькому оподаткуванні. Сянган не є офшорною територією, це вільний порт, і він не стягує митних зборів на імпорт, там немає податку на додану вартість або його еквівалентів. Акцизи стягаються тільки з чотирьох видів товарів, незалежно від того, імпортні вони або місцевого виробництва. Гонконг є важливим центром міжнародних фінансів і торгівлі, а рівень концентрації штаб-квартир, безперечно, є найвищим в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Трійку найбільших офшорних центрів закриває Сінгапур, місто-держава, офшорний капітал якого становив 0,9 трлн дол., а темпи річного зростання за 2012-2017 роки становили 11%. Країнами-джерелами надходження коштів до Сінгапуру стали: Китай, Індонезія, Малайзія. Сінгапур привабливий для інвесторів через низькі податкові ставки. Всього в Сінгапурі 5 податків, з яких один податок на заробітну плату, один податок на прибуток. Сумарна ставка податків становила 27,1%. Макроекономіка Сінгапуру вважається однією з найбільш відкритих і вільних від корупції економік. В країні підтримуються стійкі ціни, а ВВП на душу населення є одним з найвищих в світі [5].

Сумарно, звичайно, неможливо підрахувати весь офшорний капітал. Приблизно 4,3 трлн дол. налічує лише одна трійка великих офшорних зон. У публікації експертів вказані 10 найбільших офшор в світі, в число яких так само увійшли: Нормандські острови і острів Мен, ОАЕ, США, Бахрейн, Люксембург, Монако і Великобританія.

Таким чином, поява офшорів, формування офшоризації світової економіки, все це – характерна риса сучасного етапу розвитку світового господарства, а саме глобалізації. Роль офшорів в міжнародному русі капіталу неухильно зростає. Якщо два-три десятка років в світі було всього лише кілька офшорів, то в останні роки їх використання стало набагато доступнішим, що було багато в чому обумовлено телекомуникаційною і технологічною революцією. Саме найбільші країни, що розвиваються є ключовими суб'єктами світового обороту

нелегально вивезеного капіталу. В сучасному світі лише 35-40 країн є спеціалізованими офшорними юрисдикціями, частка яких в світовому ВВП невелика і трохи перевищує 1%.

Список використаних джерел:

1. Баула О. Особливості еволюції офшорних зон в умовах глобалізації економіки / О. Баула, А. Сачук / Економіст. – 2012. – №1. – С. 16–18.
2. Карлін М. І. Світові фінансові центри : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Кондор, 2015. – 424 с.
3. Пешко А .В. Офшорний бізнес як складова світової економіки / А. В. Пешко // Економіка та підприємництво – 2016. – № 3. – С. 233–236.
4. Illicit Financial Flows to and from Developing Countries: 2006-2015. – Global Financial Integrity, 2019. – 51 p.
5. Global Wealth 2017: Transforming the Client Experience